

פרשת תולדות

עניין של תקשורת

רבקה ויצחק סבלו ככל הנראה מחוסר תקשורת ביניהם, כפי שמסביר הנצי"ב, רבי נפתלי צבי יהודה ברלין, בפירושו "העמק דבר". הנצי"ב מציין כי בניגוד לשרה ואברהם או רחל ויעקב, רבקה נמנעה מלדבר עם יצחק באופן גלוי. הריחוק ביניהם נובע, לפי דבריו, מהרגע הראשון שבו פגשה אותו. כאשר יצחק יצא "לִשְׁׁוֹחַ בְּשֶׁדָּה", רבקה ירדה מהגמל והתכסתה בצעיף מרוב פחד ובושה, משום שחשבה שאינה ראויה להיות אשתו. זהו רגע מכונן שהוביל לפער ביניהם.

הריחוק נמשך גם כאשר רבקה לא גילתה ליצחק את הנבואה שקיבלה בעת ההיריון, שבה נאמר כי "וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר" (בראשית כה, כג), מה שגרם לה להעדיף את יעקב על פני עשו. ייתכן שאם יצחק היה יודע על הנבואה, היה משנה את יחסו כלפי עשו. כשהגיע הרגע שבו יצחק התכוון לברך את עשו, רבקה לא פנתה אליו ולא חשפה את הנבואה. במקום זאת, היא בחרה במבצע ההונאה של יעקב, שבו הוא התחזה לעשו.

השלכות ההונאה היו כבדות. יצחק הרגיש נבגד ומרומה, ועשו התמלא שנאה כלפי אחיו עד כדי רצון להרוג אותו. רבקה נאלצה

לשלוח את יעקב לגלות, מה שגרם לה לאבד את בנה
האהוב למשך שנים רבות. יעקב חי תחת צל הרמייה,
ובכך נגרמה מתיחות במשפחתו ומאבקים בין ילדיו.
כך, **חוסר התקשורת בין רבקה ליצחק השפיע על
גורל המשפחה כולה.**

זה מחירו של כשל תקשורתי. התורה נוקטת כנות מוחלטת בעניינים
אלה, ובזכות זאת היא מדריך יעיל כל כך לחיים; **לחיים האמיתיים,
בין אנשים אמיתיים עם בעיות אמיתיות. הרבה תלוי בתקשורת.**
בראשית ברא א-לוהים את העולם במילים: "וַיֹּאמֶר אֱ-לֹהִים: יְהִי... –
וַיְהִי". גם אנחנו בוראים את עולמנו החברתי במילים, נפש מדברת.
הדיבור הוא לנו חיים. החיים הם מערכות יחסים. ומערכות יחסים
אנושיות נבנות מתקשורת. אנחנו יכולים לספר לאנשים אחרים על
תקוותינו, על פחדינו, על רגשותינו ועל מחשבותינו.

מעובד מתוך האתר של הרב זקס וספריו השונים
לקריאה בהרחבה סרקו את הברקוד

תקשורת של הקשבה!

קיומה של תקשורת ברורה, או היעדרה, הם לפעמים שאלה שגורלות תלויים בה. זה קרה במשבר הטילים בקובה בשנת 1962, כאשר ארצות הברית וברית המועצות עמדו על סף מלחמה גרעינית. בשיא המשבר, קיבל נשיא ארצות הברית ג'ון קנדי שני מסרים מהשליט הסובייטי ניקיטה חרושצ'וב – האחד פייסני, והשני לוחמני הרבה יותר. רוב יועציו של קנדי סברו שהמסר השני הוא המייצג את עמדתו האמתית של חרושצ'וב, ולכן יש להתייחס אליו ברצינות.

אולם היה שם אדם אחד, לְוֹלִין תומפסון ג'וניור, שכיהן כשגריר ארצות הברית במוסקבה מ-1957 עד אותה שנה, והכיר את המנהיג הסובייטי היטב. הוא אפילו התגורר תקופת מה עם חרושצ'וב ורעייתו. הוא אמר לקנדי שדווקא המסר הפייסני נשמע לו הולם יותר את השקפותיו של חרושצ'וב, ואילו המכתב הניצי אינו כתוב בסגנונו האישי של האיש וככל הנראה נכתב כדי לרצות את ראשי הצבא הסובייטי. קנדי שמע לעצתו של תומפסון, סיפק לחרושצ'וב סולם לירידה מכובדת מהעץ, והמלחמה נמנעה.

היבטים רבים מחיינו ניזוקים ממידע שגוי ומשתפרים בתקשורת גלויה. על כן, מחובתם של חברים, הורים, בני-זוג ומנהיגים לבסס תרבות המצמיחה **תקשורת כנה, פתוחה ומכבדת, תקשורת שיש בה לא רק דיבור אלא גם הקשבה.** להעדרה עלולות להיות תוצאות איומות.

תקשורת ברורה קובעת גורלות!

כל מנהיג, מהורה ועד מנכ"ל, חייב לשאוף לתקשורת טובה, כנה ופתוחה. זהו המפתח למשפחה, צוות ותרבות ארגונית בריאים. בצוות מקצועי, על כל חבר לדעת את מטרות הצוות, תפקידו, תחומי אחריותו והערכים המצופים ממנו. יש לשבח מי שמבצע היטב ולתת ביקורת בונה למי שזקוק לשיפור, תוך הבחנה בין המעשה לאדם.

היהדות מדגישה "מוסר של אשמה", המבדיל בין המעשה לאדם, לעומת "מוסר של בושה", שבו אין הבחנה כזו. **תקשורת ברורה יכולה לקבוע גורלות.**

עקרונות
במנהיגות

האם אתם זוכרים עוד מקרים בתורה
שבהם ליקויים בתקשורת בין אנשים גרמו
לתוצאות חמורות?

האם לפעמים מוטב דווקא להסתיר
דברים ולמעט בתקשורת?

עקרונות במנהיגות - הרב יונתן זקס | עניין של תקשורת

עקרונות
בחינוך

תקשורת

צוותי חינוך:

- **חשיבות התקשורת הכנה והברורה:** כיצד ניתן לייצר תרבות ארגונית שמקדמת תקשורת כנה ופתוחה בין אנשי צוות ההוראה?
- **הקשבה:** כיצד הקשבה לעמדות שונות של אנשי צוות החינוך יכולה לסייע בקבלת החלטות מושכלות?
- **ביקורת בונה:** כיצד ניתן להעביר ביקורת על עבודת הצוות בצורה שתשפר את הביצועים, מבלי לפגוע ברגשות האישיים?

תלמידים:

- **תקשורת הכנה והברורה:** כיצד התקשורת הברורה והכנה משפיעה על יחסי אמון בין מורה לתלמיד?
- **הקשבה:** כיצד ניתן לעודד תלמידים להביע את דעותיהם בצורה פתוחה תוך שמירה על כבוד הדדי?
- **ביקורת בונה:** איך ניתן ליישם ביקורת בונה כלפי תלמידים שמקפידה להפריד בין המעשים שלהם לבין אישיותם?

